Рік II. ч. ... Неділя, 11. травня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration: Reichsstrasse 34.
Schriftleitung: Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном: місячно . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

39 літаків і 25.000 тон кораблів

ЗНИЩИЛИ НІМЕЦЬКІ ПОВІТРЯНІ Й МОРСЬКІ СИЛИ

Берлін, 9. V. — **Головне Командування Збройних Сил подає:**

Один із підводних човнів під проводом капітана **Купіша** затопив у північній частині **Атлантику** 4 торговельні кораблі загалом, як одно велике море вогню. сильною охороною.

Минулої ночі летунство бомбардувало успішно пристань зі складами **Гел**. Серед доків, магазинів і збіжевих шпихлірів вибухли великі пожежі, що здалека виглядали як одно велике море полумені. Влучні бомбові поціли спричинили поважні знищення в промислових заведеннях у районі **Мидленду**, особливо в **Нотингемі**, як також у портових обектах **Південної Англії**. У відважному спадному леті літаки заатакували в **Південній Англії** одну велику фабрику летунського й военного промислу та незвичайно успішно одне з летовищ. В морському районі біля східного англійського побережжя боеві літаки знищили один торговельний корабель, містоти 5.000 тон, і так поважно ушкодили 6 дальших великих кораблів, що треба числитися з важкими втратами.

Підчас налетів на англійське побережжя німецькі ловецькі літаки зістрілили 7 англійських ловецьких літаків і знищили ворожий переслідувач, обстрілюючи його скорострілом. Залогу цього корабля врятовано завдяки акції німецької морської рятункової служби. Продовж останіх двох ночей вдалося зістрілити 4 англійські літаки над ворожою територією.

Німецькі боеві та спадні літаки зістрілили над Середземним морем 3 англійські ловецькі літаки типу Герикен. У **Північній Африці** жива артилерійська і стежна діяльність. В околиці **Тобрука** ворог утратив один боевий літак типу Брістоль-Бленгайм.

Минулої ночі ворог, при участи численних літаків скинув розривні й запальні бомби на низку місцевостей на північно-західньому побережжі Німеччини, особливо на Гамбург і Бремен. Крім промислових шкід були знищення головно в мешканевих дільницях. Серед цивільного населення є поважні втрати в убитих і ранених. Поодинокі ворожі літаки пробилися над столицею Німеччини аж в околиці Позену. Нічні ловецькі літаки й протилетунська артилерія зістрілила 11 ворожих літаків.

Загальні втрати ворога в днях 7. і 8. V. — **39 літаків**. З того 20 зістрілено в повітряних боях, 12 внаслідок акції нічних ловецьк. літаків, 4 зістрілила протилетунська артилерія, 2 мінолови, вкінці 1 артилерія фльоти. В тому часі пропало 22 німецькі літаки.

Підчас розвідчих летів над Англією відзначилися залоги двох літаків: 1. поручник Мецель, пор. Венцель, булавний Шмідт і підстаршина Геф; 2. пор. Гофман, підстаршина Гофман, ст. летун Нец, ст. летун Екровський. Дня 1. ц. м. боевий літак під проводом пор. Гайнрíхса з залогою: бунчужний Корш, бунчужний Ігенер і ст. летун Мандель, перевів у незвичайно важких умовинах смілу й успішну атаку на фабрику торпедних стрілен у Портленд-Веймавті.

—o—

Новий подвиг італійського летунства

РИМ, 10. V. — **Головне Командування Італійської Армії подає:**

Італійські стежні літаки завважили вчора в західній частині **Середземного моря** великий ворожий транспорт під охороною, який складався з двох лінійних кораблів, одного літаконосця та ще неустійненого числа кружляків і контрторпедовців. Італійські торпедолітаки під охороною ловецьких літаків перевели холоднокровно перший могутній удар на ворожі одиниці. Влучні торпеди поцілили два ворожі кружляки, один контрторпедовець та один більший корабель. Негайно після того ескадри італійських боевих літаків заатакували з незвичайною силою ворожу боеву фльотилю та вдатно обкинули бомбами один ворожий лінійний корабель, літаконосець і 2 більші пароплави. Італійські торпедолітаки скинули пізно пополудні і вночі торпеди на один лінійний корабель і на один літаконосець.

У завзятих летунських боях, до яких дійшло між італійськими й ворожими ловецькими літаками, що охороняли транспорт, італійці зістрілили **13 ворожих машин** типу Дефіент і типу Герикен. 5 італійських літаків не вернулося до своїх баз. Три італійські літаки, що верталися з раненими, ушкоджені. Німецькі ловецькі літаки зістрілили три дальші англійські літаки.

Італійське летунство, фльота, морська піхота й відділи фльоти обсадили острови **Самос і Фурні на Егейському морі**. Одиниці італійського летунства сторпедували два великі пароплави й один кружляк, містоти 7.000 тон. Кружляк перехилився на бік, обняло його полумя й хмари диму.

В Північній Африці артилерійські дії на фронті **Тобруку**. Вночі з 7. на 8. травня ворог заатакував з повітря і від моря **Бенгазі**. Атака спричинила небагато жертв і невеличкі шкоди.

Одиниці німецького летунства заатакували ворожі етапи та ворожі морські одиниці, заякорені в пристані **Тобрук**. Вони влучно поцілили й поважно ушкодили два ворожі пароплави.

У Східній Африці вдалося ворогові після сильної артилерійської і летунської підготови захопити італійські становища в районі **Аляджі**. Рішуча контратака італійських військ вибила ворога з тих становищ. Ворожі втрати дошкульні.

—o—

Культура рідно. мови

Краків, 10. травня 1941.

Мова в житті народу — велика річ. Її вироблення й багатство свідчать про культуру народу та широкий обсяг його духових аспірацій. Кожний культурний нарід плекає свою мову, дбає про її чистоту, милозвучність та збагачування не чужими, але своїми, чисто народніми мовними скарбами. Маємо на увазі, очевидно, літературну мову, якою в кожного народу користується не тільки громада письменників, поетів і журналістів, але й ціла провідна верства народу і в письмі, і в слові. Літературна (вона ж водночас і репрезентаційна мова — її вчаться і чужинці!) мова творилася й твориться всюди з простонародньої мови. В її основу лягають переважно не всі, але кілька діялектів, а при свому розвитку вона користується лексичним матеріялом цілої, заселеної даним народом, території. Чистота й виробленість такої репрезентаційної літературної мови вимагає високої культури тих, що на ній духово розвиваються і дозрівають. А творцями її всюди є великі поети, письменники й спеціялісти всіх ділянок знання.

Наша літературна мова багата й гарна. На жаль, наша провідна верства, переважно інтелігенція, її досі не засвоїла собі як слід і про належне й відповідне засвоювання не дбає. Доказом цього є численні прилюдні виклади й виступи деяких наших, висококваліфікованих нераз під фаховим оглядом, громадян. Їхня мова — це дивний макаронізм, якась нераз дивовижна мішанина польонізмів, русицизмів, а буває, що й чехізмів і т. д. Так і видно, що в нас мало люди читають українських книжок і навіть часописів в українській мові. І тому не знають, що українська мова зовсім не подібна до тієї, якою вони користуються, навіть у своїх прилюдних виступах.

В західній Европі стрічаємо такі явища, що й інтелектуалісти й інтеліґенти, які походять із одних сторін, користуються нераз діялектом у розмові між собою. Але вони з місця переходять у розмові на літературну мову, коли між ними появиться чужинець. У своїх прилюдних виступах користуються тільки літературною мовою. У нас сумно і невідрадно на відтинку рідної мови.

За рік-два можна добре опанувати і вивчити чужу мову. Чому ж наші інтеліґенти так мало ваги прикладають до знання, чи кращого належного опанування власної, рідної літертурної мови? Важко було б твердити, що це свідчить про малу культуру. Нічого подібного! Буває, що одиниці з великими індивідуально-культурними цінностями у нас грішать на цей первородний гріх щодо мови. Це занедбання випливае в них із недбальства і з недостачі відповідної традиції плекати рідну мову.

Це мусить змінитись! Ми мусимо перестати легковажити вагу мови. А щоби причинитися до поширення культу рідної мови серед нас, по кожному викладі, чи прилюдному виступі будемо в пресі звертати увагу й на мову.

Прийдешне кооперації

Майже нема вже нашого села, де не було б кооперативи. Зростає постійно і кількість їх членів, так що на цьому маленькому нашому скравку кооперація начислює вже десятки тисяч членів.

Нема вже людини по наших селах, яка не користала б з услуг тієї кооперативи чи купуючи що небудь чи продаючи, або користаючи з готівкового кредиту — кожний вже знає кооперативу хоч би з її зовнішніх проявів. Проте все було так і так буде, що основа росту й поступу кооперативного руху — це свідомість та ідейність членів та справний добрий провід.

А у нас саме відчувається цю недостачу людей для проводу кооператив на місцях, бракує нам справників, книговодів, касієрів, крамарів, а в окружних осередках — фахових службовиків. Тому пекучою стала справа виховання нових ідейних і фахововишколених кооперативних працівників. А виховувати треба цей молодий нарибок перш за все у коопертиному дусі, бо ніяка ідея не встоїться, якщо вона не стане владною над душами молоді і не захопить її. Річ не в тому, щоб творити якісь окремі кооперативні організації чи секції для тієї молоді. Треба лише в існуючих вже установах — товариствах, читальнях, школах — запізнавати молодь з кооперативною ідеєю, з методами праці, в імя кооперативної ідеї. Вже у кожній школі повинна бути шкільна кооператива — для продажі шкільного приладдя, шкільна кредитова кооператива для збирання дрібних сотикових ощадностей і т. д. Такі шкільні кооперативи мають великі осяги, зокрема виховні всякі „Пчілки“, „Зірки“, „Метелики“ та ін. Ці шкільні кооперативи, під кермою доброго учителя, виховують саме найкращих майбутніх крамарів, справників, книговодів, касієрів та вщіплюють у дітвору почуття відповідальноти за працю і то головно громадську. А такі шкільні кооперативи можуть бути у кожному селі чи місті. Також у куренях молоді, самоосвітніх гуртках, читальнях УОТ треба б заводити гутірки на кооперативні теми, бо знаємо надто добре, що *кооператива може розвиватися тільки в пропорції до духових і моральних прикмет її членів і провідників.*

Тому то треба вже замолоду, в цих майбутніх кооперативн. працівників, защіплювати кооперативну ідею, почуття любови до громадського життя та погорду і ненависть до всякого визиску, гнету й лихварства.

А проте мусимо підготовляти молодих, негайно вже потрібних, кооперативних працівників до праці на всяких курсах при кооперативних осередках. Тут конечні такі курси для книговодів, справників, касієрів, крамарів, контрольн. комісій, тощо. Кожна кооперативна установа повинна бути практичною школою, де кожний старший кооперативний працівник повинен підучити собі добрих помічників, які могли б по якомусь часі зайняти самостійне відповідальне місце. Саме від умілої розвязки цього пекучого питання залежна й прийдешність нашої кооперації на землях Генерального Губернаторства.

Андрій Качор.

За розбудову музичного життя

Мабуть зайвим було б писати про значіння музичної культури в житті народу, бо цього ми всі свідомі, знаємо також, яке значіння має рідна пісня у розвитку національної свідомости народу, а потвердження цього знаходимо доволі часто у звідомленнях із різних національних свят. Також із історії розвитку національної свідомости, чи то одиниць, чи й цілих гуртів, можна б навести багато прикладів, де саме українська пісня була цим чинником освідомлення, бо розбуджувала приспану національну гідність. Тут хотів би я тільки подати декілька думок, як можна б повести працю у музичній ділянці по цьому боці, щоб спрямувати річище музичного життя на правильний шлях.

Знаємо із різних звідомлень, що хорів є у нас під цю пору вже доволі багато, від репрезентаційних, що мають свою вироблену марку й добрий провід, аж до сільських хорів, що або вже зорганізовані, або ще творяться. Залишаю на боці ті перші хори, що мають добрий фаховий провід і ними нам нема чого журитися щодо їхньої мистецької якости. Йде тут про хори в наших містах, містечках і селах, що зорганізували чи організують люди доброї волі, з більшим, чи меншим знанням та практикою у веденні музичної праці. Вони стрічають у своїй діяльності багато труднощів, а в першу чергу недостачу нотного чи там пісенного матеріялу. З цею справою було в нас недобре й до війни. Не було видавництва, яке могло б заспокоїти цей голод нотного матеріялу для хорів та орхестр. Накладня „Торбан“ у Львові видавала в останніх роках у більшости твори одного композитора й то переважно твори невеликої мистецької вартости, видавництво Музичного Т-ва ім. М. Лисенка по трьох чи чотирьох виступах завмерло, а видавництву Союзу Українських Професійних Музик бракувало ініціятиви та видавничої меткости. Справу видавання музичних творів для хорів (у першій мірі читальняних) порушували часто в пресі й на зборах, але з місця її не зрушено. В останніх роках взялося було за цю справу кілька одиниць у Станиславові, почалась уже праця над збиранням і редагуванням збірників хоральних творів, та ініціятори тієї праці розїхалися по інших містах і своїх плянів не здійснили. Випадково появлялися деякі новини, видавані самими авторами, та вони через недостачу відповідної реклями лежали або в авторів „на складі“, або на книгарських полицях, а наші хори бідували, переписуючи нотний матеріял, і відписи ці роїлися від похибок та ставали у щораз дальших відписах мало подібні до оригіналів. Хори добирали часто твори не під їхню виконавчу спроможність — те, що вдавалося дістати і хоч мали добру волю та охоту прислужитися розвиткові нашої музичної культури, цього не осягали, бо сама добра воля тут не вистачала.

Ще гірше стоїть справа під цю пору на теренах Ґ. Ґ., де опинилися ми навіть без тих малих музичних видань, що були до війни. Цьому зарадити треба в першу чергу видаванням невеликих збірників хоральних творів (на чоловічий, мішаний, дитячий та жіночий хори), головно творів мистецьких, що потрібні хорам для уладжування всяких принагідних концертів, як Шевченка, Франка, національних роковин і т. п. Такі збірники, невеликі обємом з огляду на ціну, але з добре зібраним матеріялом, зредаговані досвідними фаховими людьми, що відповідали би за їх мистецьку вартість — виповнили б покищо прогалину та заспокоїли б хоч частинно брак нотного матеріялу. Перші кроки на цьому відтинку зробило вже Українське Видавництво в Кракові.

Друга справа — це заснування при УОТ музичної бібліотеки, у якій треба би збирати всі музичні твори, які можна тут дістати, чи то видані друком, чи в перевірених відписах. З тієї бібліотеки видати каталоґ із відповідними вказівками чи порадами для диригентів, а вони могли б собі замовляти бажані твори у відписах за відповідною винагородою на кошти переписування. Подібним способом можна б допомогти й нашим орхестрам чи інструментальним гурткам.

Третя справа — це курси для диригентів, получені з курсами для режисерів аматорських гуртків по більших осідках УДК. На таких курсах можна підготовити дириґентів, чи допомогти менше вправним, та вказати їм правильний шлях, як вони мають провадити музичну працю на своїх місцях.

Дальшою важною справою є підготування свіжих музичних сил із рядів нашої молоді в музичних школах, щоб і на землях Ґ. Ґ. дати спромогу молоді розвивати свої музичні таланти. Такі музичні школи повинні бути хоч би в Холмі, Сяноці та Ярославі. Школи ці сповняли б своє завдання не тільки як наукові установи, вони могли б бути також музичними огнищами, в яких і наші музичні та співацькі гуртки знайшли б потрібну підтримку у їхній праці.

О. Залеський.

ПОРТУҐАЛІЯ НЕВТРАЛЬНА.

ЛІСАБОНА, 9. V. — З огляду на інтриґантські заходи Англії, щоб випровадити Портуґалію з її невтральних рейок, „Діяро де Нотіціяс“ вимагає співучасти Портуґалії в новому впорядковуванні Европи. В цій статті впливового органу підчеркується, що Портуґалія в ніякому разі не думає бути англійською дошкою вискоку, а погрози обсадження Азорських островів Англією чи Америкою — це зайві та безпідставні побоювання. Цим інтриґам нервози треба раз покласти край, бо невтральність Портуґалії не ніяка охоронна парасоля, за якою Портуґалія шукала би лише захисту, але справжня дійсність.

Тому портуґальський уряд, уже на тому тижні, завантажив у Лісабоні нові транспорти війська, що відійдуть на кораблі „Ліма“, щоб забезпечити ще краще обсаду Азорів. Водночас навантажено також гармати та всякий военний матеріял. Крім транспортів із Лісабони відійдять також кольоніяльні війська на різні портуґальські острови на Атлянтійському океані, щоб їх якслід забезпечити.

ІРАКСЬКА ПЕРЕМОГА

БЕЙРУТ, 9. V. — Головне командування іракських військ подає, що зайнято англійський форт Лінії Пайт К 2 Самарра. Англійську залогу забрано в полон. Здобуто запаси зброї й радіовисильню. Артилерія обстрілювала далі летовище в Габбані та спричинила матеріяльні втрати.

У придунайській столиці

(Від нашого кореспондента).

Братіслава, кінець квітня 1941.

Ще один залізничний закрут, що веться поміж пребагатими винними полями, і перед нами зариси гарної та гостинної придунайської столиці. Праву сторону Братіслави обмиває синій Дунай — сьогодні найважніша ріка Европи, що сполучує з Чорним морем 7 европейських держав. У місті зараз вранці памітний великий рух. Більшість поїздів із словацької провінції приїзджає до Братіслави ранком-вранці і кожний привозить сюди тисячі словацьких селян, робітників, купців, урядників. Та, очевидно, багато завсіди веселої студентської молоді. Ранній рух у придунайській столиці започатковують подорожні з провінції і перші дополудневі години стоять під знаком цих десятків тисяч провінціяльних гостей. Братіслава не має центрального положення в словацькій державі, але з усіх сторін є до столиці прегарне залізничне та автобусове получення. З нашої української Пряшівщини та найдалі на схід висуненої частю української округи Межилабірці і Снини приїжджає сюди скорий поїзд рано, а ввечері їде назад. Треба тільки кількадесять кільометрів їхати через чужу мадярську територію і колись дуже важні Кошиці. Тепер околиця Кошиць належить до Словаччини й тому саме місто втратило всяке значення і немов би завмерло.

УКРАЇНЦІ У БРАТІСЛАВІ.

У всіх більших містах Европи, а може навіть усієї земної кулі, живуть і працюють українці. Отже є і досить численна наша кольонія у Братіславі. Більша частина, головно старших скитальців — це ті, що прийшли сюди зараз у перших роках по світовій війні. Еміґрації еперед світової війни тут нема. Всі найстарші почувають себе тут майже як дома. Майже всі мають працю, ведуть унормоване родинне життя і подекуди мають свої хати. Деякі дуже добре ситуовані. До Братіслави дуже легко, зрештою, призвичаїтися. Само місто, його населення, розкішна околиця з гарними гірськими парками, синій Дунай — це все дуже привабливе. Хто мешкав тут довший час, нерадо опісля звідси вибирається. Тяжко відїздити звідси, зокрема тоді, коли нема куди вибратися. На нашу Лемківщину, або Підляшя? Ані один із наших старших скитальців туди над Сян чи Буг не поїде. Це просто з технічних причин майже неможливе, хоч надіями на поворот до рідних сторін усі живуть, не дивлячись на те, що деякі якось досить песимістично про це говорять. Довголітнє життя в чужім середовищі, мішані подружжя часом таки своє роблять. Друга частина українців — це ті, що сюди прибули по відомих березневих подіях. Переважно молодші — з охотою до життя, вірою в себе й краще майбутнє. Працюють по різних центральних словацьких установах, урядах, банках і підприємствах. Працюють і вправляють свій хист, знання, щоб усе це використати для свого народу. А вчитися і вправлятися у всіх ділянках людської творчости передовсім нам, молодим, дуже й дуже треба! Бо фахівців і взагалі людей, що знають, чого хочуть і в якій ділянці колись мають намір виявити себе — нам постійно бракує. Мусимо куди менше займатися безцільним політиканством і критикоманією, а більше звертати увагу на свою фахову підготову.

Є тут і українські студенти — наша молодь. Вчаться без якогось матеріяльного забезпечення і — як звичайно наша студентська молодь — живуть більше духом і надіями на велику майбутність. Студенти беруть живу участь у праці української кольонії і помагають де тільки треба. Умовини науки й узагалі життя студентів у Братіславі назагал дуже добрі. Університет і інтернат-бурса є тут прегарно розбудовані, великі, гігієнічні та на чудовому місті — між Малими Карпатами і над самим Дунаєм.

Майже всі братіславські українці зорганізовані в українській кольонії та її поодиноких секціях, що під проводом голови д-ра інж. Гелетки. виявляє живу діяльність. Є, очевидно, і тут дрібні непорозуміння, є й тут, як зрештою скрізь, люди, що тут-там пробують перетрясати минуле та очернювати відомих і заслужених українських діячів. Але це все без якогось суттєвого значіння і в праці назагал подібні одиниці не перешкоджають.

ПЕРЕДМІСТЯ ВІДНЯ.

Братіслава — це ніби подекуди передістя історично-славного Відня. Звідси можна до Відня дістатися за яких дві години. Можна їхати туди поїздом, автобусом, пароплавом по Дунаї або трамваєм. І часто-густо приїжджають сюди на добре словацьке вино високі гості з колишньої австро-угорської столиці. І впливи віденської моди, культури, товариської поведінки, знаної віденської гостинности — можна пізнати й у Братіславі. Дунай має для словацької столиці превелике значіння, бо він Словаччину звязує з широким світом, а самій придунайській столиці дає характер европейського міста. Цікаве тут і те, що буквально кожний уродженець Братіслави добре володіє словацькою, німецькою та мадярською мовами і це витворило немов би своєрідну братіславську „націю". У загальному житті, очевидно, безконкуренційно володіє мяка, милозвучна, братня словацька мова.

Юрій Таркович

Князь Віндзору переконаний у катастрофі Анґлії

УОШИНҐТОН, 9. V. — Князь Віндзору відбув розмову з представником американського часопису „Ліберті". Б. король Анґлії цілком переконаний у невдачі своєї країни. Він виразно заявив американському журналістові, що годі йому повірити в справжню приязнь між Америкою й Анґлією, бо анґлійці завсіди дивилися на американців із деякою вищістю. Далі князь Віндзору висловився, що треба попрощатися з надією внутрішнього заломання Німеччини та Італії. Обі ті держави мають провідників з народу. Народи їм цілковито довіряють, бо їх провідники репрезентують їх збірну волю. Тому виключене, щоб вони хотіли в будьякий спосіб протиставитися здійсненню спільної справи, а тим менше, щоби кинулися в крутіж безглуздої революції.

Далі кн. Віндзору висловив переконання, що для Злучених Держав було би не тільки корисніше, але просто накидається обовязок здержатися від усякої діяльної інтервенції. Єдине, що вони повинні зробити, це взяти на себе ролю мирного посередника. Повоєнні завдання Америки справді великі, але годі їх порівнювати зі завданнями Анґлії. Тепер ще не можна передбачити майбутнього Анґлії, але вона мусить подумати наперед про відбудову затопленої торговельної фльоти, зруйнованого промислу і знищених будинків. На всякий випадок — заявив б. анґлійський король — сучасна війна не закінчиться Версаєм. Рівнобіжно з новим політичним порядком відбуватиметься нова орґанізація господарства. Золото вже ніколи не ґратиме такої ролі, як досі.

———o———

Урядове совітське заперечення

МОСКВА, 10. V. — Урядова совітська аґенція ТАСС оповістила таке заперечення:

„На сторінках японських щоденників появилася телеґрама аґенції Домеї з Ню-Йорку про те, що, згідно з телеґрамою кореспондента у Віші аґенції „Юнайтид Пресс" — СССР мав скупчити значні військові сили на своїх західніх кордонах.

Дипльоматичні кола в Москві — впевняє „Юнайтид Пресс" — звертають увагу на факт, що скупчення військових відділів на західньому кордоні дійшло до велетенських розмірів. У звязку з цим на сибірських залізницях здержано особову комунікацію з уваги на транспорти військ з Далекого Сходу, що відбуваються в напрямі західніх кордонів. Значні військові сили мали перекинути на захід з теренів Середньої Азії. Зпоміж двох запасних летунських армій, що підлягають безпосередньо головному командуванню і стоять до його диспозиції, одна армія підпорядкована тепер окремій військовій окрузі з осідком у Києві. Ці армії складаються з 1.800 бомбовиків і з 900 ловецьких літаків. Морські боєві сили на Чорному і Каспійському морі скріплено воєнними кораблями балтійської фльоти. У звязку з цим мали перекинути туди 28 підводних човнів, 45 міноловів і 18 канонірок. З Москви мала виїхати до Теґерану військова місія з ген. Кузнецовом на чолі, у звязку зі справою передачі летовищ у Середньому Ірані для СССР.

Аґенція ТАСС уповажнена заявити, що згадана телеґрама аґенції Домеї, спираючись на невідомій кореспонденції „Юнайтид Пресс", — це твір нездорової фантазії її автора. Ґен. Кузнецов перебуває в Москві, а не в Теґерані. Не перенесено підводних човнів чи міноловів з балтійської фльоти на Каспійське та Чорне море та цього зовсім не мають на увазі.

На західніх кордонах СССР не відбуваються ніяких скупчень військових сил і вони навіть не передбачені. Частиною правди, що є в телеґрамі, далекої від дійсности, є факт перенесення одної дивізії стрільців з іркутської округи до новосибірської округи, а саме до Новосибірська з уваги на кращі умовини розташування. Решта телеґрами — це очевидна фантазія".

З голосів преси

Війна в пустині

„Мілітаріше Корреспонденц авс Дойчлянд" подае цікаві подробиці з военних подій у Північній Африці та зокрема підносить ті труднощі, що їх німецькі відділи мусять побороювати в африканських пустинях. Там м. ін. читаемо:

„Приемні сни ген. Вейвела в Киренаїці одного гарного дня скінчилися. Ще тоді, як англійський загал захоплювався англійськими успіхами в Північній Африці, поразив усіх, наче грім з ясного неба, факт, що німецькі панцирні відділи, під командою ген. Роммеля, викинули англійців з їх передових позицій та розпочали свій побідний марш, що досі завів їх уже на територію Єгипту.

Боям німецьких військ в Африці ледви чи можна б протиставити якийсь приклад, тим більше, що німецькі відділи не мають кольоніяльного досвіду на африканській землі, боряться в зовсім відмінних умовинах, у зовсім невідомому краю. Досі було прямо законом, що як хто хоче братися за якенебудь діло в Африці, мусить мати передовсім якнайбільший досвід. Вояки ген. Роммеля доказали, що побідити можна й без того досвіду. Вони заледви вступили на «чорну землю«, як натрапили на англ. війська та негайно розпочали офензиву. Ель Анґейля була їхньою першою здобиччю. За нею слідувала Марса ель Бреджа. Два дні пізніше в німецьких руках була вже Аджедабія. Черговим етапом була Мечілі, тоді, як інші частини загналися й здобули столицю Киренаїки, Бенґазі. Ще ведуться бої за Тобрук, але німецькі війська вже давно в Бардії та коло Солюм переступили египетську границю.

Все те сталося продовж коротких 3 тижнів. За той час пересунено африканський фронт на 1.000 кільометрів на схід. Щоб це осягнути, німецькі війська мусіли, побіч ворожого спротиву, побороти ще й нечувані, особливо для них, природні труднощі. Похід відбувався на величезних піскових просторах, що на них доріг ні сліду. Похід через пустиню можна тільки з трудом пояснити, — це треба самому пізнати. Цілими днями шаліють бурі та перемінюють повітря в густу піскову масу. Пісок усюди. Він вдираеться через двері й вікна, через накриття в самоходах. Хоч вуста замкнені, піску маете повно в устах, а допасовані очиці (окуляри) очам теж нічого не помагають. Кожний самохід, чи повз, це наче млин піску. Ще перед пів годиною африканське сонце пражило з голубого неба, аж нагло, як за помахом зловіщої палиці, піднявся пісок угору й зробилося зовсім темно. Пісок усюди, в устах, в носі, очах, за обшивкою, в чоботях, зверху й під сподом, все стае червоно-жовте. Та це тільки малий фрагмент із війни в пустині.

Інший випадок. В Мечілі сидять ще англійці. Це індійські та канадійські відділи. Через далековид можна виразно пізнати малу оселю в підніжжі гірського масиву. Та не в тому річ. Бо ось голим оком можна виразно пізнати в лагідному світлі заходячого сонця, як саме на тому самому місці, де, згідно з далековидом, е оселя, вештаються сотні людей та готують собі вечерю. І це е саме ворог. Образ, який тільки в давніх війнах можна було бачити: перед собою, як на долоні. І це е війна в пустині. Найкраща здобич, яку там можна добути, це мішок з водою, що в неї можна занурити голову, обмитися й знову набрати людського вигляду. В пустині це більше, як люксус, це просто святотатство. Щоб заокруглити образ труднощів війни у пустині, треба ще згадати про необхідність прямо досконалої організації.

Вслід за фронтовими відділами мусить без настанно цілими сотнями кільометрів плисти постачання. Пальне, амуниція, вода, харч, складові частини машин, зброя і т. п. мусять бути все у свій час під рукою, бо в противному випадку може захитатися ціла военна машина. І саме ця перфектна організація постачання була першою передумовою німецьких успіхів.

———o———

Повітряна війна в горах

Успіхи німецького летунства у війні проти Сербії й Греції загально відомі. Вони вже в перших днях війни розбили всю военну організацію ворога, так що про одностайну команду й одностайне ведення війни вже не могло бути й мови. Крім того безпосередніми атаками на укріплені місця та участю у фронтових боях, воно промостило гірським і панцирним дивізіям шлях до перемоги.

Ці успіхи на південно-східньому фронті могло німецьке летунство осягнути тільки по поборенні незвичайно великих труднощів. Передусім уже самі умовини лету, що в них мусіли поодинокі ескадри переводити атаки, були до тієї міри складні, що на них треба було більше зважати, ніж на ворожу оборону. Нерівномірна густота повітря в гірському краю враз із змінливими вітряними умовинами вже підтропікального клімату, вимагали від летуна у военних обставинах правдивого мистецтва. Не зважаючи на труднощі орієнтації у кожному невідомому краю, летунство мусіло безнастанно боротися з тими природними перешкодами. Трудно собі уявити, нпр., небезпеку спадового лету між горами, як літак часом безпосередньо перед атакованим обектом попадав у повітряну порожнечу, а пільот мусів робити прямо надлюдські зусилля, щоб на ворожий обект не злетіти враз із бомбою та літаком. Не зважаючи на те, німецькі „Штука" найбільші пописи робили саме в горах і доказували там прямо чудес військово-летунського мистецтва. Бомбардувальники та винищувачі атакували ворога у вузьких долинах і то навіть тоді, як вони були покриті густою непрозглядною мрякою. Це, що німецьке летунство всі ті труднощі враз із ворожим опором поборело, належить приписати як боевому духові й досконалому вишколові летунського персоналу, як і витривалості та конструкції матеріялу.

МИХАЙЛО ОСТРОВЕРХА

Коли Марс світом ходить...

I.

Колись, покидаючи Рим, сказав я одному мойому приятелеві, що Рим, як красуня, химерна й пустійка, але з глибиною душі, естетичного смаку, мистецького багатства. І не диво, що напередодні виїзду, розлуки з Римом, огортае вас якийсь тупий і болячий смуток. Тому, вже останні дні перед розлукою ходите по вічному місту й прощаетесь із ним. А тому, що Рим зі своїм мистецтвом тепер у цій війні незвичайно характеристичний, а що війна не так уже часто, на жаль, буде повторюватись, то варто кинути оком по мистецькому Римі й у формі легко-мистецькій передати мої враження нашим Читачам, що цікавляться мистецтвом.

На прощальні проходи вибирав я дні сонячні, теплі, коли блакить із землею еднається і з душею людини. А цих теплих днів, уже в січні, в Римі більше: кожний день весна з більшою силою впиваеться у жовті пупянки квіту мімози, що набрякають сонцем; у фіолетні іриси, що нишком виставляють пелюстки з трави на схилах Джяніколя; у листя аканту, що попід палати Калігулі і Тиберія на Палятині у вітрі колихаються; в останні, чи перші, троянди на схилах Колле Оппіо, де виринае славна Золота Палата Нерона; у щасливе обличчя римського голодранця, що куняе на стадіоні Веспазіяна на Палятині.

Тепер, у війні, мистцеві жити в Римі — не скажу: нудно! — нехосенно. Будують тут мости, шляхи, палати, камяниці — праця не припиняеться. Але мистецьке життя принишкло: побачити тепер якусь мистецьку виставу — це подія. Правда, при муруванні підземної залізниці на схилах горба Вімінале, що йде до Есквіліну, натрапили на старогрецькі різьби Праксителя і Поліклета. Кілька центиметрів над головою постаті Потоса — Скопаса IV. ст. пер. Хр. — переходив головний канал Риму. Хто зна, кільки століть, найменше від четвертого століття, пробув Потос у челюстях землі, щоб удостоїтись тримати на своїй голові головний провід каналу!

Правда, музикам тут нічого не бракуе: симфонічні концерти, опери не переводяться. І творять нові опери: ось мій приятель, іще з Міляно, Вірджіліо Мортарі, недавно оце удостоїв мене й переграв і переспівав усі партії одної дії з його нового твору „Ікар". Не думаю зовсім хвалити його: він завеликий музик, щоб потребував похвали, але ця його опера цілістю, своїм оформленням, кольоритом е могутня. Цей мій приятель дуже любуеться і нашою народньою піснею: інколи заспівав я йому деяку, а він негайно за нотний папір і „хапае" тони, а потім за фортепян — і не могли ми нарадуватись мельодіями степу, просторів, гомону нашої землі. А потім цілими днями ходив приятель і гомонів цю, одну, чи другу нашу пісню, — поки нової не заспівав я йому і він знову запалювався новими тонами, а його сині очі аж займалися.

Отож, кажу, для мистця, маляра й різьбаря Рим сьогодні нехосенний. Музеї всі зачинені. Найцінніші Мадонни майстрів, як Джіотто, Пер Деллья Франческа, Мікельанджельо, Рафаелльо, Д. Ґірляндайо, Ботічеллі й інших; найцікавіші красуні і Венус майстрів Праксителя, Леонарда з Вінчі, Тіціяна, П. Веронезе, Рафаелля — все те поховалось у підземеллях і куняе у сумній темряві. Правда, кожна церква в Римі — чи і в інших містах Італії — це справжній музей. Не один із наших мистців, перебуваючи тут, гонив від церкви до церкви, щоб дихнути кольорами староврнних мозаїк, мальовил, нарадуватись архітектурою і різьбою. Тепер — майже в усіх церквах мозаїки і мальовила (фрески) закриті, застелені грубезною верствою вати, щоб напір повітря, чи відламок бомби, не знищив цих безцінних цінностей. Зовсім не закривають своїх творів тільки такі могутні святині, як базиліка св. Петра, базиліка св. Івана в Лятерані, Санта Марія Маджоре, Сан Паольо за Мурами. А в церкві Санта Марія ін Трастевере мозаїки, перед якими в захопленні мовчав пок. Павло Ковжун.

(Далі буде).

— ВСІМ НАШИМ ВІДБОРЦЯМ

подаємо оцим до відома, що з днем 15. травня здержимо дальшу висилку наших часописів і журналів, коли до цього речинця не вирівняють своїх залеглостей.

Вага спортового виховання

Кожна війна своїми трудами, невигодами й повсякчасним напруженням витискає свою печать на психіці поколінь, що її пережили й стали до дальшого життя. Ця печать помітна не тільки на тих, що чинно пережили воєнні події, але помітно її і на поколіннях, що в той час приходять на світ. Старше покоління стає нервовим, молоді покоління вичерпані недоживлюванням, страшними переживаннями, на які так вражлива є молода душа. Було так по світовій війні, не омине цього й сучасна.

Не диво, що кожна здорова нація, перейшовши світову завірюху, почала шукати ліку на те, щоб скріпити силу немічної молоді, її тіло й дух. Шукаючи відповідних засобів, усі переконалися, що в даному випадку великим добродійством є відповідно поведене фізичне виховання цілої нації. Всі майже держави почали присвячувати щораз більше уваги справам руханки, спортів стали організувати міністерства, що їх головним завданням було дбати про вище згадані справи. А що кожна держава мала більше ворогів, ніж приятелів, то й ціле руханково-спортове життя своїх громадян наставляли держави в тому напрямі, щоби вони якнайкраще підготовилися до оборони нації перед нападом ворога. Тому то кожна держава старалася піднести фізичну культуру своїх громадян на якнайвищий рівень. Дбаючи, щоб кожний громадянин, без вийнятку, молодий чи старий, мужчина чи жінка, хлопець чи дівчина, займалися рухавково - спортовими справами, здобували в них відповідне знання і розуміли їхне значіння для нації, щоби всі здавали собі справу з того, що всесторонне і гармонійне виплекання духової й фізичної культури — створить новий тип повновартісного громадянина, — на протязі років осягнули дуже поважні успіхи.

„У світі є одне право: слабий мусить уступити сильнішому. Коли хочете бачити Німеччину сильною — подбайте про те, щоб її основа, молодь, була сильна духом і тілом. Тому й її фізичне виховання мусить досягти високого рівня. Німецька молодь мусить чинно займатися спортом, мусить навчитися перемагати різні перешкоди вже тепер, у часі мира, щоб була готова кожної хвилини перемогти в часі війни". Ці слова виповів канцлер Гітлер ще задовго до сьогоднішньої війни. В ділянці спортового виховання молоді ця засада дала не тільки наслідки в спортових осягах німецької молоді на світових площах, але дала можність створити новий тип німецького юнака-громадянина, що підчас війни показався найкращим вояком світу.

Та за побідними прикладами не треба шукати аж тепер. Силу-силенну можемо знайти їх в історії, починаючи від найдавніших часів. Старовинна Греція зі своїми славними Олімпійськими Ігрищами, та й врешті сама Німеччина, від досить давніх часів уже звертала увагу на фізичне виховання. Як доказ, наведу слова Фрідріха Людвіка Яна, батька німецької руханки, що жив у літах 1778—1852. Він головно посвячував увагу потребам культури тіла. Людвік Ян вказував німецькому народові шлях до свободи. „Свободу добудемо тоді, — голосив він — коли цілий німецький народ добуде руханкою силу духа й тіла, скріпить свої мязи і нерви; руханкою створить з німецького народу здисциплінований гурт людей, свідомих своїх завдань, людей, що сміло будуть іти до одної мети". Ці слова я цитую з огляду на те, що були вони сказані в той час, коли німецький народ був під гнетом французького ярма. В цій поуці бачимо яскравий приклад для себе, бо Людвік Ян знаходив для свого народу, в час його бездержавного життя, одну з можливостей піднесення з занепаду.

Цікавим є в тому випадку наше пасивне наставлення до справ руханково-спортового виховання, коли не широких мас народу, то бодай найкращої його частини — молоді. Ще донедавна спортове виховання серед нашої молоді, а головно серед старшого громадянства, було справою найменшого значіння. А в багатьох випадках справою, до якої багато відносилося дуже неґативно. І щойно наглядно бачені осяги в ділянці спортового виховання змінили в нас погляд на ці справи. Змінили погляд, але, на жаль, не мінили ситуації. Не видно в нас старань поставити на належну висоту цю справу, занедбану роками. Здаймо собі справу, які похибки ми цим поповнюємо. Кадри нашої молоді, на яку стільки надій покладається, не мають змоги належно займатися спортом. Бо коли сяку-таку увагу звертається на спортове виховання нашої шкільної молоді, то майже жадної уваги не звертається на виховання позашкільної молоді, що також мусить бути здорова тілом для поборювання навіть тільки сьогоднішніх життєвих труднощів, оскільки поминено ті обовязки, що на неї накладає сучасність. Мусимо звернути увагу на те, що під сучасну пору багато молоді, помимо низького віку, поставлена в ряди зарібкової молоді, в ряди, що фізично й духово, може не завсіди до того підготовані. І чи багато користи принесе орґанізм при тяжкій праці, оскільки він не є до неї як слід підготований і підготовлюваний. І оскільки потреба духового розвитку нашої молоді знайшла вже належне зрозуміння серед широких мас нашого громадянства, так потреба фізичного виховання не знайшла зрозуміння навіть у одиниць. Але оскільки не поминаємо одної справи, не поминаймо й другої справи, не менш важної. Бо здоровий дух нашої молоді принесе тільки тоді бажані наслідки, коли буде в здоровому тілі.

Але крім того не можна поминути деякої нехіті до спортового виховання самої молоді. Це вже є загрозливе. Тут уже видно брак належного зрозуміння і відчуття всестороннього свого виховання. Вщепити в молодь відчуття потреби спортового виховання, основаного на належній площині — це сьогодні одне з завдань, що не терпить проволоки. Ніяка ідея не пірве юнака вперед, коли ноги відмовляють послуху через перевтому. І найкращі ідеї в кволому тілі не принесуть нам того, чого бажаємо не від сьогодні. І не за вихованням світових рекордистів воювати маємо, бо це відстрашить тих, що з приводу дотеперішнього слабого фізичного розвитку стати ними не можуть. Світові першуни самі виринуть при належно поставленому спортовому вихованні. Нам треба сили тіла для поборювання всіх труднощів, які можемо зустріти. Не кожний може стати мистцем, але здоровим і сильним, менше чи більше, може стати кожний. І це є основне завдання фізичного виховання. Стати сильним мусить хотіти кожний, в іншому випадку не заслуговує на імя свідомого члена свого народу. Через силу одиниць — до сили загалу.

В. Василенко.

Умовини дозволу на ведення колектури числової льотерії

КРАКІВ, 10. — V. — На підставі розпорядку з 31. III. 1941 р. (З. Роз. Ґ. Ґ. стор. 175) ввели в Генеральному Ґубернаторстві числову льотерію. В звязку з тим Головна Дирекція Монополів повідомляє:

Всі мешканці Ген. Ґубернаторства можуть робити заходи з метою дістати дозвіл вести колектуру числової льотерії. Такий дозвіл можуть дістати тільки ті, що складуть забезпеку в висоті чотирьох-кратної суми, яку вплатили грачі впродовж одного тягнення.

З огляду на недостачу відповідних даних, висоту першої суми забезпеки означуватиметься таким чином, що на увагу братимуть число колектур, які мають діяти в якійсь місцевості та число мешканців.

Коли би так устійнена забезпека не відповідала кожночасному ходові гри, тоді колектор буде зобовязаний, на заклик Головної Дирекції Монополів, доповнити забезпеку. Коли б знову висота забезпеки була завелика, тоді на внесення власника колектури, звернуть її.

За свою працю власник колектури одержуватиме 10 відсотків того, що вплатять грачі. Всілякі видатки, звязані з веденням колектури, мусить покривати сам власник. Домівка колектури мусить мати вхід від вулиці. В більших місцевостях можна вести колектури тільки як самостійні підприємства, або разом з тютюновими крамницями, що вже істнують. У менших місцевостях можна вести колектуру разом з іншими торговельними підприємствами, за вимком шинків алькогольних напитків.

Прохання надати колектури треба подавати на письмі до Головної Дирекції Монополів у Ген. Ґубернаторстві, Краків 20, осідок Уряду. До прохання треба долучити посвідки національної приналежности та поліційне свідоцтво моралі. Врешті треба назвати місцевість і описати майбутній льокаль.

Не будуть розглядати прохань, що не будуть відповідати згаданим вище вимогам.

—o—

Комісія пакту трьох у Токіо

ТОКІО, 10. V. — Міністерство закордонних справ подало таку заяву: Комісія, передбачена пактом трьох, зійшлася 9. V. під проводом міністра закорд. справ Мацуоки, при участи німецького й італійського амбасадорів. Обговорено плян співпраці, передбаченої пактом трьох, включно до господарських справ. Ця комісія має збиратися, по змозі, якнайчастіше, і разом з військовою та господарською комісіями має тісно співпрацювати з комісіями пакту трьох у Берліні й Римі.

Ірак заперечує англійські брехні

БЕЙРУТ, 10. V. — Інформаційна служба іракського уряду заперечила вночі під пятницю повідомлення Ройтера, начеб то голова іракського уряду **Рашід Алі Кайляні** в переполоху покинув столицю після того, як на вулицях Баґдаду того дня відбулися проти нього демонстрації. Іракський уряд ствердив, що не було ніяких демонстрацій і що премієр Кайляні покинув Баґдад з тією метою, щоби супроводити реґента підчас відвідин військових таборів і ранених.

Покищо надійшли ще не потверджені вістки про те, що іракська телеґрафічна служба цілковито припинила свою працю.

—o—

Нарада української кооперації

На кооперативному зїзді в Кракові в дні 9. травня ц. р., що його скликала Господарсько-Торговельна Спілка, взяли участь представники майже всіх Кооперативних Союзів, крім Перемишля і Володави. Прибули на нараду і представники українських відділів Ревізійних Союзів у Кракові і Люблині та Українського Кооперативного Банку. Представники господарського відділу УЦК, що постійно слідкують за кожним проявом нашого господарського життя, взяли також участь у нараді.

Нараду відкрив голова Надзірної Ради УГАС-ки інж. Хроновят. Вітаючи приявних, зокрема ж представників української преси, промовець зясував загальний стан української кооперації та її досягн. У дні 4. лютого 1940 було на українських землях у ГГ при житті всього 161 кооперативних установ, — при кінці 1940 року було їх усіх уже біля 1000.

Перший реферат виголосив дир. І. Кузів. Він дав звідомлення з торговельної праці УГАС за 1940 р. Референт подав оцінку дотеперішніх змагань, вказуючи на багато недотягнень, які належить кооперації на майбутнє оминати, чи поборювати, якщо кооперація має сповняти як слід свої завдання.

Інсп. Мельничук зясував на основі переведеної ревізії в УГАС співпрацю УГАС-ки з окружними Союзами. Референт ствердив правильність праці УГАС-ки і її підбудови, яка вміла достосуватися до потреб українського населення, що найшлося в орбіті нового ладу.

Правно-господарські приписи й розпорядки в Ген. Губернаторстві та обовязки, які випливають із них, зясував м-р Конюх. Референт вказав передусім на ті приписи, які відносяться до кооперації, як одного з чинників, що мають у новому господарському устрої брати живу участь. Вказав на те, що українська кооперація, маючи можність здобувати собі в Ген. Губернаторстві належне становище, повинна бути саме тим органом, що, придержуючися приписів, стане зразковим прикладом для всіх інших господарсько-торговельних станиць.

Цікавий був також реферат д-ра Витановича про стан і розвоєві тенденції німецької кооперації у нинішній пляновій господарці. Референт вказав на ті громадянські чесноти, які осягнула в Німеччині ця нова господарська система і її живий учасник — німецька кооперація, яка працює на всіх ділянках для загального добра. Біля 54.000 кооператив усіх видів — це велика господарська армія, якої праця є світлим прикладом для кооперації інших народів. Референт обговорив роди цих кооператив і їх завдання та функції на цілому фронті праці.

„Наша кооперація — казав референт — мусить також стати тим великим співтворцем у перебудові нашого госп. життя на новий лад. Очевидно має вона так працювати, щоб наш народ, який видержав по геройськи дотеперішні лихоліття, зміг прийти до належних сил і здоровля".

Дир. Кузів зреферував плян праці УГАС-ки на 1941 рік і завдання Окружних Кооп. Союзів у кампанії 1941 року. — У пляні праці видвигнув референт цілу низку справ, що ждуть на кооперацію. Між іншим кооперація має вказати заінтересування не тільки для села і його інтересів, але також для інших ділянок нашого життя. Для цієї цілі будуть працювати звязкові. Важним є вишколення фахівців для кооперації, головно для охоплення збірки й збуту с.-г. продуктів. Треба допровадити до того, щоби всі наші інтелігентні сили брали участь у працях кооперації. Дотеперішні досяги кооперації у збірці с.-г. продуктів виказали, що наша кооперація вміє сповняти ці завдання. Не тільки збіжжя, але також яйця, тварина й інші продукти, повинні бути предметом збуту в усіх Союзах. Зате мусить кооперація подбати про те, щоби осягнути належні придіди для продуцентів.

Зокрема кооперація повинна співпрацювати з Сільським Господарем, як пропагатором піднесення продукції на вищий рівень.

Вкінці підкреслив конечність праці кооперації на культурному полі. Як зразок занедбання подав те, що Союзи і місцеві кооперативи зовсім не виконали доручень УГАС-ки поширювати пресу, а багато між ними навіть самі українських часописів не пренумерують.

Останнім рефератом про фінансове закріплення кооперації завершив дир. Кузів цю низку цінних рефератів. Конечність фінансового закріплення кооперації — це основа кооперативного життя.

Господарський розвиток наказує скріпити у першій мірі УГАС-ку здвоєнням дотеперішнього акційного капіталу і впливами нових уділових капіталів до Окр. Союзів так, як цього вимагає розвиток кооперації. Бо тільки на такій основі може кредитова кооперація підносити висоту кредитів. Українбанк, як і вся кооперація, не має за завдання при кредитуванні заробляти, а служити кооперації й це буде сповняти.

У дискусії забирали голос д-р Храплвий, інж. Павликовський, П.Т. Іванів з Грубешва, Бородайко з Белза, Мицик з Кракові, Чопик з Ярослава, інж. Мілянич і др. Фостаківський з Кракова Хархаліс із Томашова, Кочержук із Білої Підляської, м-р Сілецький із Горлиць, інсп. Мельничук, дир. Кузів і д-р Витанович з Кракова. У кінцевому слові управа подавала вияснення на заміти. Нарада стояла на висоті завдання і хвилини.

†

В неділю, 11. травня, в 12-й год. 30 хв., по Службі Божій, у греко-католицькій і православній церквах у Кракові буде відправлена

Панахида

за спокій душ поляглих і померлих учасників Зимового Походу.

У. Д. К

З концертової салі

КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ХОРУ В ВАРШАВІ.

В неділю 4. ц. м., в салі варшавської Консерваторії, відбувся концерт Українського Національного Хору під дир. Вол. Божика. На концерт прибуло багато своїх та чужих гостей. Прибули й достойники церкви, митрополит Діонізій та архиеп. Палладій. Багато людей відійшло без білетів. Концерт пройшов із надзвичайним успіхом. Ще ніколи українська пісня не лунала так могутньо на варшавському грунті, як у неділю. Подаю всім, що не мали змоги дістатись на цей концерт, що на бажання та заходом Уряду Пропаганди при шефі дистрикту концерт буде повторений в неділю 25. ц. м. у кіні „Рома". Гості з околиці матимуть змогу тим разом покористуватись доброю нагодою, щоби почути красу української пісні.

В програму ввійшов дещо змінений репертуар, але надзвичайно гарний вибір. В програмі ясно визирали 4 пори року. Концерт почався молитвою Псалмом XXXII, потім перейшов на весняні пісні, літні та осінні. Уже перше враження було велике. У цій програмі ми мали змогу почути та налюбуватися співом аж кількох солістів. Крім відомого баса Пухальського, співали ще Нікітін, Веремчук, Саковський, Любанський та Сметанюк. Сенюк-Власенко — дуже милий дует у канті про страшний суд. Крім пісень визначних українських композиторів, у програмі були три пісні гармонізації дир. хору, Вол. Божика.

Треба бути на тому концерті й бачити, як саля захоплювалась кожною піснею, як лунала від оплесків, щоби зрозуміти якслід, у чому значіння цього хору і як дуже манить — зокрема під сучасну дійсність — ця рідна пісня. А тому й Український Національний Хор під орудою Вол. Божика займе в історії тієї пісні своє заслужене місце.

П-Я-К.

З українського життя

АКАДЕМІЯ В ЧЕСТЬ ШЕВЧЕНКА В ЛЮБЛИНІ.

З нагоди 80-х роковин смерти Т. Шевченка відбулася в дні 7. квітня ц. р. в салі міського театру в Люблині святочна академія, заходами окремого комітету при УДК. Програма академії була різнородна. Промова голови УДК п. Кибалюка Неофіта підкреслювала широчінь геніяльного творчого діпазону поета, яка виявилася в широчезній скалі емоціональній і тематичній. М-р Кальба Ярослав віддеклямував гарно уривок з „Гайдамаків" п. н. „Гонта в Умані". Члени місцевого Куреня Молоді, що збірно деклямували поему „Кавказ", добре вивязалися з свого завдання. Музичну сторінку академії репрезентували: п. Гвоздецька Катря (майстерно виконане фортепянове сольо — Барвінського: Прелюдія Фіс-дур, Аллегретто пасторале і Хораль Прелюдіюм Анданте релігіозо Десдур) і п. Будний Петро (чельове сольо — Барвінського: „Канцоне" і Лисенка: „Сарабанда" — при фортепяновому догрої п. Лідії Дудко). Мішаний хор під орудою п. Памфіла Лобачевського розпочав академію „Заповітом", а крім цього виповнив дві точки програми: Шевченко-Давидовський „Розрита могила" і Шевченко-Колесса „Коби мені черевики". Хор цей гуртує 40 співачок і співаків і є сьогодні добрим та зіспіваним українським загально-національним хором, у якому обеднані всі співочі українські сили Люблина. Пані Лідія Абтова, як єдина співачка-солістка, виступила в двох піснях, а саме: Лисенка „Ой, одна я, одна" та Нижанківського „Минули літа". Завдяки свойому талантові й клясі, співачка відразу здобула симпатію публики, що довго оплескувала відспівані пісні. — Академія закінчилася відспіванням національного гимну.

СВЯЧЕНЕ В ЛЮБЛИНІ.

З нагоди Христового Воскресення відбулося на Великдень, 20. квітня ц. р., в домівці УДК в Люблині свячене для українського громадянства, як старшого ,так і молоді, що в переважній частині свою родину залишила по тому боці. На свяченому згуртувалося численне українське громадянство без ріжниці віроісповідань. Православний і греко-католицький священики довершили посвячення і зложили присутнім побажання веселих свят. Свято перейшло в товариському настрої при співанні національних пісень і залишило гарне враження.

СВЯТО В ЧЕСТЬ ЛЕСІ УКРАЇНКИ.

В неділю 13. квітня, заходами Жіночої Секції при УОТ в Люблині, відбулося свято в честь Лесі Українки. В програмі свята було: реферат п. Кибалюкової на тему: „Характеристика творчости Л. Українки", деклямація „Контра спем сперо" в передачі п. Софії Кальби, збірна деклямація членів Жіночих Роїв Куреня Молоді „Епільог" і рецитація з творів Л. Українки в передачі п. Михайлини Луцької. Свято було підготоване і виконане виключно жіночими силами й виказало, що українське жіноцтво м. Люблина є добре зорганізоване та розпоряджає відповідними силами.

„ОЙ, НЕ ХОДИ ГРИЦЮ" — В ЛЮБЛИНІ.

Дня 28. квітня ц. р., заходами УОТ та під режисурою п. Омеляновича-Павленкової відбулася у міському театрі в Люблині вистава песи Старицького „Ой, не ходи Грицю". Вистава зібрала повну салю гостей, серед яких було чимало німців. У виставі видно було широкий розмах виконавців. Останні вивязалися з свого завдання зовсім добре.

З КУЛЬТУРН. ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У ЛЮБЛИНІ.

Українське Освітнє Товариство в Люблині виказує тепер щораз живішу діяльність. Заходами УОТ відбулися досі такі відчити: В дні 22. лютого відчит д-ра Л. Чикаленка „На руїнах Червня". Прелеґент, знаний врхеолог, поділився з люблинськими слухачами своїми думками про місце й історію княжого города Червеня. Він провадив сам минулого року розкопки на теренах, де здогадно був побудований княжий город і подав наукові висліди своєї праць. Одночасно розправився з деякими несушними теоріями про положення старого Червеня. — В дні 22. березня відбувся відчит інж. Евг. Глові:ського на тему „Кінець капіталізму". Прелеґент усесторонньо представив госпол. розвиток від феодалізму аж досі й вияснив причини упадку капіталістичної системи та наростання нового господарського ладу в світі. — В дні 29. березня виголосив реферат проф. Павло Зайцев на тему „З психольогії творчости Шевченка". Був це один із найкращих рефератів, які в останньому часі відбулися в Люблині. Прелеґент дуже глибоко проаналізував емоційні стимули творчости Шевченка і вглянув оком правдивого знавця в найінтимніші тайники творчости нашого Генія. Численно зібрані слухачі вислухали виклад із правдивим вдоволенням. — В дні 12. квітня інж. Микола Фещенко-Чопівський мав виклад на тему: „Полісся, його меліорація і аеро-фото". Він цікаво й обширно представив стан дотеперішних меліораційних праць на Поліссі й спосіб перепровадження теренових студій. — В дні 26. квітня і 3. травня д-р Л. Чикаленко читав реферат на тему: „Фрагменти минулого". Дуже живо змальовані переживання в революційних роках на Україні по приході Галицької Армії дали плястичний образ тодішних настроїв української верхівки і характеристику тодішніх галичських та велико-українських відносин. — В дні 6. квітня д-р М. Кордюк виголосив дуже цікавий і актуальний реферат п. н. „Економічна географія України". Присутніх було около 100 осіб. — Референтура Культурної Праці при УДК в Люблині організує від половини травня ц. р. вишкільний курс для провідниць дитячих садків, а крім цього відкриває 1-ий дитячий садок у Люблині вже в травні, під проводом п. Антоніни Караванової. — Організується також курс української мови для дорослих і для молоді, що виростаючи і перебуваючи в польському середовищі, дуже слабо знає українську мову й письмо.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ТРАВЕНЬ.

11. Неділя — 3. Про розслабленого.
12. Понеділок — 9 муч. в Кіз. М.

— В СПРАВІ ЗАМОВЛЕНЬ КНИЖОК З НІМЕЧЧИНИ. Нашим людям, що перебувають у Німеччині, подаємо оцим до відома, що посилок за післяплатою поза межі Генерал-Губернаторства висилати не вільно. — До Німеччини висилаємо книжки тільки за попереднім надісланням готівки, тому, хто хоче від нас спровадити книжки, повинен нашим чеком на наше конто в Берліні вислати гроші (також на кошти пересилки книжок) і зараз карткою чи листом нас повідомити, які книжки ми маємо вислати. На кредит книжок не висилаємо. — Українське Видавництво.

— ІЛЮСТРОВАНИЙ СТІННИЙ ЧАСОПИС В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ. Появилося 1. число стінного часопису під назвою „Світлини з життя Німецької Збройної Сили" („Більдер фон дер Дойчен Вермахт"). В цьому числі є 11 гарних світлин з життя сухопутних, морських і повітряних сил Великонімеччини. Між ними є 2 світлини з українського життя: на одній із них українські селяни з Заборець, Богутич, Гдешина й околиці (Холмщина) зібралися біля розваленої поляками церкви, щоби привітати в вересні 1939 р. представників німецької влади. На другій світлині є напис: „Тече річка невеличка"; в одному селі Грубешівщини жінки перуть білизну на річці, біля них стоїть нім. вояк. Підписи й пояснення біля світлин подані тільки в українській мові. Цей стінний часопис, виданий по-мистецьки, з актуальними світлинами, повинен бути в кожній українській установі.

— УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ У БЕРЛІНІ. В суботу 24. травня ц. р. в год. 19 (7 веч.) відбудеться в Берліні, в салі Баха при Ліцовштр. 76, великий концерт українського хору ім. О. Кошиця під проводом Василя Осташевського, з участю концертової співачки Іванни Іваницької. Хор мужеський і мішаний у числі 40 осіб. Білети в ціні 1.50—4.40 РМ продають: Боте і Бок, АВАҐ, КиДеВе, УНО й Українська Установа Довіря.

— СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ В БЕРЛІНІ. В неділю 25. травня ц. р. в Берліні, в салі Баха при Ліцовштр. 76, в год. 5. пополудні відбудеться величава Святочна Академія з приводу відомих трагічних роковин 23. і 25. травня. На програму зложаться: святочна промова, деклямації, сольоспіви відомого українського оперового співака Теодора Юськова-Терена й виступи мішаного та мужеського хору під орудою Василя Осташевського.

— ПОВІДОМЛЯЄМО, що до всіх приватних письм до Українського Центрального Комітету треба залучити значок на відповідь. На письма без залученого значка не буде відповіди. — Канцелярія Українського Центрального Комітету.

— КУРС КРОЮ І ШИТТЯ В ЛЮБЛИНІ. УДК в Люблині орґанізує 3-місячний курс крою і шиття, в якому можуть узяти участь дівчата міські й сільські, а також замужні жінки. Дозвіл на відкриття й ведення курсу вже є. Записи приймає Секретаріят УДК.

Малий фейлетон

От так собі...

Колись травень називався — май і назва підходила до місяця, а місяць до назви. Все зеленіло, маїлось. На травень більше червень скидався. Трави в пояс, час сінокосів.

Та бували роки, що вже й май бував травнем. Цього року — ні. Травень не май і май не травень. Навіть не квітень, не березень, а просто марець, і то без котів.

У той час давніше дерева давно повідцвітали, тільки останні пелюстки розвівав вітер і їх платинки на землю летіли. Нині... сніг злітає на землю й на дерева. І що тут писати про весну, про найкращий місяць у році — місяць днів жагучих і пянких, маєвих ночей?

Маєва нічка леготом дише,
Ген співа соловейко....

Нехай попробує!

А шкода...

Ось у вівторок минуло Юра.

Св. Юр на коні... Св. Юр — патрон лицарів, патрон купців та пастухів. Лицарів тепер мало, купці „стройгендерились", пастухи від зимна гріються на... печі. І про що тут писати?...

А колись на Юра виганяли маржину пасти. Калатали по кущах калатала, корови до пнів витирали роги.

Малий пастушок горілиць лежить задивлений у небо. Там св. Юр на хмарах. Із хмарами пливе змія пробивати. Ось, загримить!...

Св. Юр на небі й на землі. І на полі:

Св. Юр по полю ходить, хліб, жито родить...

На кріслатій березі гойдається сорока. Скрегоче. Будуть гості... Іволга, як бог Див вітає досвітки румяні.

Така то весна. Пянка своїми чарами. Та ще пянкіший запах рідної землі. Він — як дурман.

— — — — — — — — — — —

У вівторок минуло Юра. Так і згадуєш той празник, ту весну й того лицаря на коні:

Весна, барокко і синява неба...

ЛЕЛЕ.

— СЕКЦІЯ РЕМІСНИКІВ при УДК-Краків подає до відома, що в неділю 11. травня ц. р. в год. 18-ій в салі „Просвіти", Адольф Гітлерпляц 12/II, відбудуться Загальні Сходини Ремісників, на які взивається всіх українців-ремісників у Кракові обовязково прибути. Справи важні! Присутність усіх конечна! На порядку дня Загальний Зїзд ремісників у Кракові. 1-1

— ДИСКУСІЙНИЙ РЕФЕРАТ п. Олени Теліги п. з. „Якими нас прагнете" відбудеться на Ширших Сходинах у власній домівці при вул. Зеленій 18, м. 1, у понеділок 12. травня в год. 19-ій. Проситься прибути точно в означеній годині. — Жіноча Секція УОТ у Кракові. 1-3

— ФАХОВА ПІДГОТОВА РЕМІСНИКІВ. Уряд Генерального Губернаторства започаткував на широку скалю акцію фахової підготови ремісників. Цю працю почато від поділу за німецькими зразками всіх незорганізованих ремісників на майстрів і челядників при одночасному наданні відповідних свідоцтв. Після зорганізування приготовних курсів переведено сотні іспитів на майстрів і челядників. Спеціяльно здібні одиниці поглибили своє знання на окремих курсах.

— ВЗИВАЄМО ВСІХ, що покінчили які-небудь курси пожарництва та які працювали в пожарничих сторожах — негайно зголосити до УЦК своє прізвище та імя, адресу, опис життя й відписи посвідок покінчених курсів. Усі ті, що бажали б вписатися на курси пожарництва — внесуть подання до УЦК, додаючи свої життеписи. — Український Центральний Комітет, Краків, вул. Зелена ч. 26. (Відділ Опіки над Молоддю й Родиною). 4х

— УКРАЇНСЬКА СЛУЖБА БАТЬКІВЩИНІ! В таборах Української Служби Батьківщині — брак передовиків праці („Форарбайтер"-ів) українців. Платня 5—6 зол. денно, харч і одяг. Вимога: уміння вести провід у праці, знання німецької мови. Подання враз із життєписом вносити до УЦК, Краків, вул. Зелена ч. 26. (Відділ Опіки на Молоддю й Родиною). 4х

БОЇ В ІРАКУ

БЕЙРУС, 10. V. — Воєнне повідомлення Іраку подає: Західній фронт: Положення в смузі Габбанії без змін. Південний фронт: Іракські стежні відділи досягли в різних місцях ворога й узяли багато полонених. Іракське летунство ввесь день напаствувало й бомбардувало при тій нагоді табор у Габбанії, де повстали шкоди. Іракські літаки звели летунський бій над Габбанією. Один з іракських літаків не вернувся до своєї бази.

Брит. „Королівська Летунська Фльота" бомбардувала вчора двічі табор у Рашіді, де знищила тільки один вже опорожнений військовий будинок. Є тільки матеріяльні шкоди. Нема ніяких втрат у людях. В год. 7.30 британське летунство перелетіло понад столицею і скинуло більшу кількість бомб. Поцілили малий військовий склад з бензиною. Поліційна стежа обстріляла 3 ворожі літаки і примусила один із них осісти. Залогу цього літака взяли в полон.

— Д-р ОСТАП І ВОЛОДИМИР БУРКИ З Любартова зложили 1.000 зол. на фонд допомоги українському студентству.

— БУКОВИНЦІ з табору ч. 93 в Сакіш, п. Ґрац, зложили на фонд допомоги українському студентству (в нім марках): Іван Синтинчук 2, Юліян Баланецький 1, Володимир Баланецький 1, о. Джурило-Стефюк 5, Доміцеля Войтанович 1, Любомир Войтанович 1, Антін Хрущ 1, Миколая Орловська 1, Марія Павлович 1, о. Константин Андрій 1, Стах Буш 2, Єлисавета Горвацька 3, Надія Горвацька 1, Ангеля Буш 1, Максим Грушкевич 1, — разом 23 нім. марок.

— НА ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ зложили, замість вінка на могилу бл. п. Осипа Білинського, переселенця з Буковини, таборовики Ґрос-Вартенберґу (у нім. марках): Аркадій і Вікторія Леки 2, Онисим Абрам 1, Альбота Петро 2, Алексюк Михайло 2, родина Івана Винницького 2, Єремійчук Микола 2, Нагірняк Ілля 2, Весоловська Анна 1, Квятковський Денис 1, Кодайська Ольга 1, Ісар Степан 1, Варварюк Осипа 1, Димчук Дмитро 1, Димчук Ілля 0.50, Матейчук Володимир 1, Жданов Катерина 1, Гунька Артемій 1, Константиник Василь 1, Пилат Корнель 1, Пилат Марія 1, Диміровський Юлій 1, Піскозуб Іван 1, Слимак Мінодора 1, Рой Корнель 1, Онуфрак Ольга 0.50, Барецький Степан 0.50, Гладиш Микола 0.50, Лозичко Адольф 0.50, Лисан Атанас 0.50, разом 32 РМ.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед вплатити належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.“: Передплату треба вносити згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часописи на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередну адресу.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва за Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва“ Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво“, Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. ...
З друкарні „Нова Друкарня Денникова“ під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag“ G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 730-39. — Druck: Neue Zeitungsdruckerei, Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher [illegible]